

ANIVERSĂRI ȘI OMAGIERI ALE UNOR PERSONALITĂȚI DE SEAMĂ DIN ROMÂNIA ȘI DIN LUME ÎN DOMENIUL ȘTIINȚEI MĂSURĂRILOR

OMAGIU LUI ȘTEFAN C. HEPITES la 155 ani de la naștere

Fizician român. Doctor în științe fizice și matematice, titlu obținut la Universitatea din Bruxelles. Director al Serviciului Central de Măsuri și Greutăți (1889 - 1918).

Membru (1894 - 1918) și secretar (1918 - 1922) al Comitetului Internațional de Măsuri și Greutăți. Membru al Academiei Române (1902). Vicepreședinte al Academiei Române (25 mai 1910 - 25 mai 1913; 11 mai 1919 - 11 iunie 1921).

Considerat inițiator al activității de metrologie și organizator al primei instituții naționale de metrologie din România pe care a condus-o de la înființare până la sfârșitul vieții sale.

- ❖ A elaborat primele documente normative privind verificarea măsurilor și greutăților metrice, precum și a instrumentelor de cântărit.
- ❖ A efectuat studii și experimentări privind măsurările termometrice și actinometrice, precum și măsurările umidimetrice și ale greutății hectolitrică a cerealelor.
- ❖ A adus contribuții la determinarea echivalentului mecanic al caloriei prin metoda lui C. Miculescu (1863-1937).
- ❖ A publicat peste 800 de lucrări științifice, unele împreună cu Ion Șt. Murat, privind istoricul metrologiei și al instituțiilor de metrologie din România.

Ștefan C. HEPITES
(1851 - 1922)

X

X

X

- Măsuri și greutăți și, implicit, unități de măsură au fost utilizate în România din cele mai vechi timpuri.

- În România, ca și în alte țări, s-a acționat, de către oameni luminați ai vremii, pentru uniformizarea unităților de măsură și a dispozitivelor de măsurare și, în acest scop, pentru legalizarea utilizării acestora.

- Înființarea momentelor de referință ale metrologiei în România, după adoptarea Sistemului Metric de măsuri și greutăți, urmare a promulgării acestui sistem de unități de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 15 septembrie 1864, a avut loc datorită înțelegerii de către personalități științifice marcante a rolului măsurărilor și al uniformității unităților de măsură, în deplină concordanță cu Hotărârile Conferinței Generale de Măsuri și Greutăți (CGPM), organ al Convenției Metrului – tratat diplomatic internațional semnat la Paris, în 1875, de reprezentanții a 17 state.

- Numeroși oameni de știință români, nume reprezentative din știința românească și cea internațională, care s-au remarcat prin preocupări, activitate și lucrări de mare valoare, au avut și continuă să aibă contribuții incontestabile la progresul științei măsurărilor și, totodată, la progresul tehnicii măsurărilor.

- Precursorii metrologiei din România, între ei oameni de știință, care au pus bazele metrologiei legale, după aderarea României, în 1883, la Convenția Metrului, dar și mai înainte, după crearea Sistemului Metric, în 1799, în Franța, și s-au străduit să dezvolte metrologia în România, sunt cunoscuți, admirați și prețuiți de urmași, în primul rând de specialiști în metrologie, dar și de alți specialiști, care au simțit binefacerile existenței unui Sistem unic de măsurări.

• Unul din marii metrologi din România, este, în primul rând, Ștefan C. Hepites, cel care a fost primul conducător al instituției de stat pentru metrologie, numită atunci, începând din 1889, Serviciul Central de Măsuri și Greutăți.

• Omul de știință român, Ștefan C. Hepites, care printr-o neobosită muncă avea să fundamenteze două activități de o importanță aparte pentru progresul științei și tehnicii, respectiv, mai exact, al meteorologiei și al metrologiei, s-a născut la **17 februarie 1851**, la Brăila.

• Ștefan C. Hepites și-a început studiile la Brăila, le-a continuat la Ploiești și, apoi, la București, unde, după absolvirea Gimnaziului Matei Basarab, a intrat, în anul 1865, la Școala Militară pe care a absolvit-o în 1869. Și-a continuat studiile la Bruxelles, unde s-a preocupat, în special, cu studiul fizicii și matematicii, obținând titlul de doctor în științe fizice și matematice.

• Reîntors în țară a fost numit inginer al portului Brăila și profesor la Gimnaziul din acel oraș.

• În 1877 a luat parte la războiul pentru independență, ca locotenent de artilerie, comandând batalionul de coastă, care a participat la luptele pentru cucerirea Rahovei.

• La finele anului 1878 a înființat o Stație de meteorologie la Brăila, la care executa singur toate observațiile.

• În 1883 a fost numit membru al Comitetului pentru generalizarea aplicării Sistemului Metric de unități de măsură în România.

• În 1884, la un an de la aderarea României la Convenția Metrului, a primit sarcina de a înființa un serviciu de meteorologie. Paralel cu activitatea meteorologică a început să se preocupe de activitatea metrologică, întrucât era interesat să obțină rezultate cât mai exacte în măsurări, îndeosebi în măsurarea temperaturii.

• În 1889 a fost înființat Serviciul Central de Măsuri și Greutăți, iar director al acestui Serviciu a fost numit Ștefan C. Hepites. În același an, Ștefan C. Hepites a reprezentat România la prima Conferință Generală de Măsuri și Greutăți, onoare de care s-a bucurat și cu prilejul următoarelor cinci Conferințe Generale, care au avut loc până în 1919.

• În anul 1894, datorită deosebitelor sale merite de „om de știință metrolog”, Ștefan C. Hepites a fost ales membru al Comitetului Internațional de Măsuri și Greutăți (CIPM), calitate în care, în 1918, a fost desemnat Secretar Ad-interim al CIPM, iar în 1920 a fost ales definitiv în această funcție, pe care a deținut-o până la sfârșitul vieții.

• În anul 1902 a fost ales membru al Academiei Române.

• Concomitent cu funcțiile din CIPM, Ștefan C. Hepites a îndeplinit și funcția de Secretar al Comisiei Internaționale de Geodezie și a fost membru al Comitetului Internațional de Meteorologie.

• Ștefan C. Hepites, primul conducător al unui organ național de metrologie din România, în perioada 1889 – 1918, s-a stins din viață, la vârsta de 72 ani, la **15 septembrie 1922** – zi în care se împlineau 127 de ani de la promulgarea de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza a Legii pentru adoptarea Sistemului Metric de măsuri și greutăți în România.